OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokka VTAE 2025

Valtiovarainvaliokunta
Sivistys- ja tiedejaosto 27.9.2024

Keskeisimmät OKM muutokset VTA 2025

- Määrärahataso 8,45 mrd. euroa > kasvua noin 0,4 mrd. euroa
- Varsinaiset hallitusohjelmalisäykset 70 milj. euroa
- T&K lisäykset, supertietokone ja aloituspaikkamäärän lisäykset noin 150 milj. euroa
- Opiskelijoiden asumislisän palautus 161 milj. euroa
- Indeksikorotukset 147 milj. euroa
- Tarveperusteisia muutoksia; perusopetuksen valmistava koulutus 120 milj. euroa, opintolainan takausvastuu, opintolainahyvitys ja korkoavustukset 26 milj. euroa
- Säästötoimet noin 200 milj. euroa (ammatillinen 120 milj. euroa, valtionavustukset 40 milj. euroa, tuottavuusohjelma 30 milj. euroa, avoimen korkeakoulumaksut ja EU/ETA ulkop. opisk. maksut 8 milj. euroa)

Valtionavustussäästöt (milj. euroa)

	2024	2025	2026	2027	2028
HO	-10	-25	-50	-125	-125
Riihen lisäsäästö		-20	-20	-20	-20
Aikaistus		-25	-75		
Yhteensä	**-10**	**-70**	**-145**	**-145**	**-145**

Valtionavustussäästöt vuodelle 2025 (HO 2023)

Valtionavustussäästö (HO 2023)		**2025**
(1000€)		
29.01.02	Opetushallituksen toimintamenot	-250
29.10.30	Valtionosuus ja -avustus esi- ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin	-2 025
29.10.51	Valtionavustus järjestöille	-950
29.20.35	Valtionosuus ja -avustus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin	-1 775
29.40.56	Tiedepoliittisten tavoitteiden edistäminen	-4 000
29.80.31	Valtionosuus ja -avustus esittävän taiteen ja museoiden käyttökustannuksiin	-2 333
29.90.51	Liikunnallisen elämäntavan ja liikuntaolosuhteiden edistäminen	-2 696
29.91.50	Nuorisotyön edistäminen	-971
Yhteensä		**-15 000**

Valtionavustussäästö vuodelle 2025 (Lisätoimet 2024)

Valtionavustussäästö (Lisätoimet 2024)		**2025**
(1000€)		
29.20.30	Valtionosuus ja -avustus ammatilliseen koulutukseen	-20 000
29.80.31	Valtionosuus ja -avustus esittävän taiteen ja museoiden käyttökustannuksiin	-8 559
29.80.50	Avustukset taiteen ja kulttuurin edistämiseen	-6 536
29.90.51	Liikunnallisen elämäntavan ja liikuntaolosuhteiden edistäminen	-7 045
29.91.50	Nuorisotyön edistäminen	-3 019
Yhteensä		**-45 159**

Tuottavuusohjelma ja toimintamenovähennykset

Tuottavuussäästöt/toimintamenosäästöt (milj. euroa)					
	2024	2025	2026	2027	2028
HO tuottavuusohjelma		-14,6	-17,3	-23,6	-23,6
Tehtävät ja velvoitteet		-8,8	-8,8	-8,8	-8,8
Aikaistus		-6,4			
Yhteensä	0	-29,8	-26,1	-32,4	-32,4

Toimintamenosäästöjen toteutuksesta

- 5,2 milj. euroa virastojen perustoimintamenojen suhteessa (lisätoimet 2024 ja aikaistus)
- 10 milj. euroa vähentämällä kertaluonteisesti kuntien ja toisen asteen koulutuksen järjestäjien valtionavustuksia (lisätoimet 2024 ja aikaistus)

Varhaiskasvatus, perusopetus, vapaa sivistystyö

- Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kehittämisen lisäys 50 milj. euroa
- Määrärahalisäys kohdistetaan oppimisen tuen uudistamisen toimenpiteisiin, yksityisten opetuksen järjestäjien rahoituksen nostamiseen 100 prosenttiin sekä perusopetuksen vähimmäistuntimäärän kasvattamiseen 3 vuosiviikkotunnilla.
- Koulukiusaamisen vastaiseen työhön 5 miljoonaa euroa
- Varhaiskasvatuksen henkilöstöpulan vähentämiseen 6 milj. euroa. Luodaan varhaiskasvatukseen täydennyskoulutusmalli
- Ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen tarjontaa vahvistetaan miljoonalla eurolla.

Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus (1)

- Ammatillisen koulutuksen säästö yhteensä 120 milj. euroa
  - Rahoituksen ja opiskelijapaikkojen vähennyksiä ei kohdenneta perusopetuksen päättävien nuorten eikä vailla ammatillista perustutkintoa olevien koulutukseen.
  - Vähennykset kohdistetaan erityisesti aikuisille, toisen asteen ammatillisen perustutkinnon tai korkeamman asteen tutkinnon suorittaneille järjestettävään ammattitutkinto- ja erikoisammattitutkinto- sekä perustutkintokoulutukseen.
- Opiskelijan oikeutta oppimisen tukeen vahvistetaan ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa mukaan lukien tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA). Tarkoitukseen ehdotetaan molemmille sektoreille pysyvää 10 milj. euron lisärahoitusta.
  - Tavoitteena on sujuvoittaa nivelvaiheen koulutusvalintoja, vähentää koulutuksen keskeyttämistä, parantaa opiskelijoiden edellytyksiä tutkinnon suorittamiseen ja vahvistaa opiskelijoiden hyvinvointia.

Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus (2)

- Toimet normien purkamiseksi vähentävät ammatillisen koulutuksen rahoitusta 4 milj. eurolla ja lukiokoulutuksen rahoitusta 1 milj. eurolla.
- Hallituksen kehysriihessä päättämää toisen asteen koulutuksen oppimateriaalien maksuttomuuden rajausta ei toteuteta.
  - Korvaavina säästötoimina vuonna 2025 vähennetään ammatillisen koulutuksen strategiarahoituksen määrää 4 milj. eurolla sekä ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen hankerahoitusta 2 milj. eurolla.
  - Vuodesta 2026 lukien rahoituksen vähennys on yhteensä 12 milj. euroa.

Korkeakoulu ja tiedepolitiikka (1)

- Korkeakoulujen aloituspaikkamäärien lisäämiseen ehdotetaan 10,5 milj. euroa vuodelle 2025 (yhteensä 41,3 miljoonaa euroa vuosina 2024–2027).
- Lisäksi valmistellaan toimia koulutuskapasiteetin vapauttamiseksi nuorille, ensimmäistä tutkintoaan suorittaville hakijoille. Asia on huomioitu myös vuoden 2025 alusta voimaan tulevien korkeakoulujen rahoitusmallien uudistamisessa.
- Indeksikorotukset 76,9 milj. euroa.
- Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitustason nousuun yliopistoissa liittyy tuhannen tohtorin pilotti, joka nostaa aloituspaikkojen määrää myös tieteellisessä jatkokoulutuksessa. Tohtoripilottiin ehdotetaan yliopistoille 86 miljoonaa euroa vuodelle 2025
- Yliopistoille, ammattikorkeakouluille ja CSC Oy:lle kohdentuu lisäksi yhteensä 24,9 milj. euroa EU:n rahoittamien T&K-hankkeiden kansallisesta vastinrahoituksesta.

Korkeakoulu ja tiedepolitiikka (2)

- Suomen Akatemialle ehdotetaan tutkimushankevaltuudeksi yhteensä 515,2 milj. euroa, joka on 55 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa.
- Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoitusvaltuudeksi esitetään 49,6 milj. euroa, mikä on 6 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2024.
- Lisärahoitusta suunnataan tutkimushankerahoituksen kasvattamiseen 22 milj. euroa, temaattisiin tutkimusinfrastruktuureihin 15 milj. euroa, kliinisen tutkimuksen rahoitukseen 10 milj. euroa ja hyvinvointialueiden T&K-toimien vahvistamiseen 8 milj. euroa.
- EuroHPC LUMI:n korvaamiseen uudella supertietokoneella 50 milj. euroa (yhteensä 250 milj. euroa vuosina 2025-2028).
- Tieteen edistämisen valtionavustuksiin kohdistuu uutta säästöä yhteensä 4 miljoonaa euroa.

Kulttuuri ja taide (1)

- Taiteen ja kulttuurin määrärahataso noin 535 miljoonaa euroa, mikä on 20,6 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Mikäli otetaan huomioon myös kulttuurin ja taiteen toimialan virastot, vähennys on 24,4 miljoonaa euroa.
- Taiteen ja kulttuurin rahoitukseen kohdistuvat uudet säästöt jakautuvat esittävän taiteen ja museoiden valtionosuuksiin (10,9 miljoonaa euroa) ja taiteen ja kulttuurin edistämisen valtionavustuksiin (6,5 miljoonaa euroa). Säästöt kohdennetaan tavalla, jolla vaikutus taiteen ja kulttuurin tekemiseen on mahdollisimman pieni. Säästöjä ei myöskään kohdennettaisi hallitusohjelman painopisteenä olevaan lasten ja nuorten kulttuuriin.
- Taiteen ja kulttuurin toimialan valtionosuuksiin sisällytetään lakisääteiset indeksikorotukset, samoin ylimääräisiin taiteilijaeläkkeisiin. Lakisääteisiin taiteilija-apurahoihin sisällytetään valtion virkamiesten palkkatarkastuksia vastaavat korotukset.

Kulttuuri ja taide (2)

- Euroopan kulttuuripääkaupunki 2026 –hanke enintään 20 milj. euroa, josta vuoden 2025 osuus 5 milj. euroa.
- Paimion parantolan kehittämiseen 800 000 euroa.
- Lukulahja lapselle –toiminta vakiinnutetaan osoittamalla 350 000 euroa.
- Yksityisen kopioinnin hyvityksen määrärahaan kohdistuu kevään kehyspäätöksen mukaisesti 5,5 miljoonan euron säästö. Määrärahan taso on kehyspäätöksen mukaisesti 5,5 miljoonana euroa.
- Suojattujen teosten tekijöille maksettavan lainauskorvauksen ja sen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin 16,6 milj, euroa. Määrärahaan sisältyy 1 milj. euroa e-kirjojen ja e-äänikirjojen kirjastokäytön korvaukseen ja sen järjestämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Opintotuki

- Asumislisämenojen kasvua 179,2 milj. euroa, johon sisältyy siirto yleisestä asumistuesta asumislisän piiriin 1.8.2025. Säästötavoite muutoksesta on vuoteen 2028 mennessä noin 57 milj. euroa.
- Opintolainojen valtiontakauksesta aiheutuviin menoihin lisäystä 16,4 milj. euroa.
- Ateriatuen käyttö palautunut korona-epidemiaa edeltävälle tasolle.
- Koulumatkatukioikeuden rajaaminen maksuttoman koulutuksen opiskelijoille pienentää määrärahatarvetta 4 milj. euroa
- Hallitusohjelman kirjaukset opintotuen kokonaisuudistuksesta, johon liittyvä valmistelu on käynnissä OKM:ssä.

Liikunta ja urheilu

- Liikuntatoimen määrärahoihin ehdotetaan noin 155 miljoonaa euroa, mikä on 11 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa.
- Liikunnallisen aktiivisuuden lisäämiseen on varattu hallituskaudeksi vuosittain 20 miljoonaa euroa. Määrärahalla toteutetaan liikunnallisen elämäntavan ja toimintakyvyn poikkihallinnollista ohjelmaa.
- Liikuntaa ja huippu-urheilua edistetään hallitusohjelman mukaisesti kiinnittäen erityistä huomiota tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja vastuullisuuden vahvistamiseen.

Nuorisotyö

- Nuorisotyön määrärahoihin ehdotetaan noin 71 miljoonaa euroa, joka on noin 3 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa.
- Hallitusohjelman kirjaus laaja-alaisen toimenpideohjelman laatimiseksi nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi.
- Hallituksen kehysriihessä päättämästä poikkihallinnollisesta 5 miljoonan euron nuorisopaketista kohdennetaan miljoonan euron lisäys kuntien nuorisotoimille koulu- ja oppilaitosnuorisotyön hankkeisiin, joiden rahoituksen hallitus on vakinaistanut valtion talousarvioon.